

Demiryollar ve limanlar yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/316)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1027, 6/1078

1. IV. 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29. III. 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan, Demiryollar ve Limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

Gerekçe

Trabzon limanının inşasına muktazi kanuni yetki alınmadan evvel bu limanın ne miktar bir para ile vücuda getirilebileceği hakkında mahallinde yaptırılan iptidai keşfe dayanılarak avanprojesi hazırlanmış ve bu tahmini etüdle hâsıl olan kanaate göre inşa gideri tâyin olunarak mezkûr limanın inşa gideri hakkında 4643 sayılı Kanun bu tahmini kanaate göre tanzim olunmuştu. Kanunun nehrinden sonra adı geçen limanda işe başlanarak bugüne kadar vücuda getirilen inşaatın ve liman mahallinde deniz ve hava şartları hakkında tutulan istatistik ve grafiklerin verdiği kanaatlerle geri kalan inşaatın ne miktar bir para ile bitirilebileceğinin hakikata çok daha yakın rakamla ifadesine artık imkân hâsıl olmuştur.

Öteyandan İkinci Dünya Harbi ve sonrası iktisadi olaylarının tesiriyle gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında bütün malzeme ve işçilik fiyat ve rayıçlarında devamlı bir yükselmé olmuş ve bu yüzden adı geçen liman inşaatında kullanılmak üzere yurt dışından satın alınması gereken yüksek kabiliyetli birçok ağır şantiye makina ve tesisleri ile diğer işletme tesislerinin ve yurt içinden sağlanan her cins malzeme ve eşya fiyatları ile gümrük vergi ve resimlerinin ve ücretlerin artmış olmasından da bu liman inşaatının evvelce tahmin olunup kanunen tesbit edilen inşaat bedeliyle vücuda getirilmesine imkân kalmamıştır.

Trabzon limanının inşaatında İkinci Dünya Harbinin sebep olduğu büyük tereffüleri ve çeşitli diğer birçok iktisadi olayların ve liman yerlerindeki deniz ve hava şartlarının tutulan istatistik ve grafikleri ve bugüne kadar yapılan inşaatın tesbit olunan maliyetleri esas alınarak bu limanın realitelere uyur bir şekilde yeniden hesaplanan inşaat bedelinin çoğaltılması gerekmiş ve bu sebeple bağlı olarak sunulan kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas : No. : 1/316

Karar No. : 3

28 . IV . 1948

Yüksek Başkanlığa

2 . VIII . 1944 tarih ve 4643 sayılı Kanunla; Trabzon Limanı inşaatı için 10 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmek üzere verilen yetkinin 20 milyon liraya çıkarılması için adı geçen Kanunda değişiklik yapılması hakkında Bayındırlık Bakanlığı tarafından hazırlanıp Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan tasarı Komisyonumuza havale edilmiş ve Komisyonumuzda; Bayındırlık Bakanı ve Bakanlık yetkili elemanları huzuriyle bu tasarıyı tetkik konusu yapmıştır.

Hükümet gerekçesinde, 2 . VIII . 1944 tarih ve 4643 sayılı Kanunla verilen 10 milyon liranın 20 milyon liraya çıkarılmasının mucip sebepleri incelenmiş ve Bakanlık tarafından bu hususta verilen tamamlayıcı izahat dinlenmiştir.

Trabzon Limanının her bakımdan lüzumu ve ehemmiyeti gözönünde tutularak biran evvel bitirilmesinde Komisyonumuzca mutlak fayda mülâhaza edilmiştir. Yapılan bu açıklamalardan, istenilen munzam ödenekle ve bugünkü rayiçlere göre bu işin bitirilmesi mümkün olabileceği anlaşıldığından yukarıda adı geçen Kanunla Hükümete verilen 10 milyon lirahık yüklenmelere girişme yetkisinin 20 milyon liraya çıkarılması hususundaki tasarımların kabulüne Komisyonumuzca karar verilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Bayındırlık Komisyonu

Başkanı	Sözeü	Kâtip
Trabzon	Ankara	Konya
S. Day	R. Börekeçi	R. Erel
Antalya	Burdur	Eskisehir
N. Aksu	A. A. Çınar	K. Zeytinoglu
İsparta	Kars	Kocaeli
K. Aydar	M. Bahadır	A. F. Abasıyanık
Kütahya	Maras	Samsun
H. Benli	H. R. Tankut	Y. Kalkay

Tunceli
M. Tan

Urfa
R. Soyler

Muhalefetim:

A) Müzakere usule uygun olmamıştır. Şöyle ki:

1. — Tasarımın heyeti umumiyesiyle maddeleri karışık müzakere edilmiş ve maddeye geçilmesi hakkında sarih bir şekilde mütalâa alınmamıştır.

2. — Müzakere sırasında bazı arkadaşlarca bir taraftan evvelki tahsisatın sarf şekli ve eibetleri ve işin diğer durumları hakkında bir bilânço verilmesi teklif edilirken diğer taraftan müzakere konusu ile ilgisi olmayan hususi temennilerin ileri sürülmesi ve bu arada tasarı ile ilgili olanların müdahale eder mahiyette hareketleri. İşin ciddiyetini gidermiş ve bu hal gerek yapılan ve yapılacak olan işlerin durumunu ve gerek bundan hâsıl olacak neticeye göre istenilen müddet ve tahsisatın lüzum ve ademi lüzumunu veyahutta miktarının tesbitini lâykiyle mümkün kılmamıştır.

3. — Müzakere esnasında verdiğim takrir gerek tasarımların tümünün müzakeresi sırasında olsun, gerek birinci maddenin müzakeresi sırasında kabul edilsin her iki şekilde de madde madde müzakere edilmesi lâzımgelirken ve keyfiyeti izah etmeme müsaade edilmiş iken sonradan bu takririn bütün maddelerinin, tasarımların tümünün müzakeresi sırasında verilmemiş olduğu mütalâasiyle reye konularak reddedilmesi itminan ile karara varılmasına imkân bırakmamıştır.

B) Takririmdeki maddeler ister tasarımların tümünün müzakeresi sırasında verilmiş olsun, isterse birinci maddenin müzakeresi sırasında verildiği kabul buyurulsun madde, madde müzakere edilmiş olsaydı yapılan işler

ve tahsisat durumu ve mukavele müddeti ve yapılacak işler ve sair teferruatı hakkında tam bir kanaat elde edilerek ona göre bir karara varılması temin edilmiş olurdu. Halbuki; bu yapılmamış ve birçok ehemmiyetli nok-

ta lar kararlık kalmıştır.

Niğde Milletvekili
İbrahim Refik Soyer

Not:

(Bütçe Komisyonunda ayrıca izahat ve-
receğim.)

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/316
Karar No. 79

31 . V . 1948

Yüksek Başkanlığa

Demiryollar ve Limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 1.IV.1948 tarihli ve 6/1078 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Bayındırlık Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmiş olmakla Bayındırlık Bakanı Kasım Gülek ve Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürü hazır oldukları halde incelenip görüldü.

Tasarı, 4643 sayılı Kanunla Trabzon limanının inşası için sarfına izin verilmiş olan 10,000,000 liranın 20 milyona çıkarılması maksadıyla tanzim edilmiş bulunmaktadır.

Trabzon limanının inşası için evvelce tesbit edilen 10 milyon liranın dayanağını, mahallinde yapılan iptidai bir etüdle elde edilen avan projeye göre 4643 sayılı Kanunla gerekli yetki alındıktan sonra inşaat 1945 tarihinde 6 867 000 liraya ve altı aylık fiyat cetvelleriyle mütehavvil fiyat esasları üzerinden mütaahhide ihale edilmiş bulunmaktadır. Bilâhara işe başlanıp deniz ve hava şartları hakkında tutulan istatistiklere göre yapılan inşaatın maliyetleri hesap edilmiş ve geri kalan kısmın aynı şartlar içinde neye mal olacağı yeniden hesaplanmış; memleket içinden ve dışından satın alınan ve alınacak olan malzeme fiyatlarının, gümrük vergi ve resimlerinin yükselmesi, nakil ücretlerinin artması gibi sebeplerle ilk alınan 10 milyon liralık ödenekle inşaatın ikmaline imkân olmadığı anlaşılmış ve bu miktarın 20 milyon liraya çıkarılması teklif edil-

miştir.

Alınan izahlara göre 20 milyondan 11 milyon liranın makine ve vasıtalara sarfedilmek suretiyle Ereğli limanında olduğu gibi bu limanda da bir malzeme parkı tesis edileceği ve bunların ileride yapılacak limanlarda kullanılmak suretiyle büyük faydalar sağlanacağı ve bu izaha göre fiyat artışlarından doğan ve limanın esas inşaat giderlerini kabartan miktarın iki milyon liradan biraz fazla olduğu anlaşılmıştır.

Komisyonumuz, bu izahlara göre tasarıyı yerinde görmüş ve Bayındırlık Komisyonunun hazırladığı metni aynıyle kabul etmiştir.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Mardin	Ankara	Ankara
R. Erten	M. Eriş	F. Öymen
Amasya	Ankara	Aydın
A. K. Yiğitoğlu	C. Gölet	Gl. R. Alpman
Balıkesir	Bursa	Diyarbakır
F. Altan	F. Bük	V. Dicleli
Eskişehir		Eskişehir
Muhalefet şerhi var		Muhalifim
A. Oğuz		A. Potuoğlu
İzmir		Kırşehir
S. Dikmen		Ş. Torğut
Konya		Samsun
S. Çumralı		M. A. Yürüker

İstenilen on milyon liralık munzam ödenğin, bazı inşaat malzemesi ve makine parkının tesis edilmesinden ve fiyat farklarından

ileri geldiği söylenmektedir. Komisyonadaki etraflı görüşme ve münakaşalardan öğreniyoruz ki, ne fiyat farkları ve ne de bir tarana makinesinin tutarları bu meblâğı talep ettirecek yekûnda değildir.

Liman inşasına mütaallik sistem ve hesap esaslarında bir değişiklik olmadığına göre istenilen munzam tahsisatın zaruretine asıl müessir olan hususun, bir haleti ruhiyeden istifade maksadı olduğu anlaşılmaktadır.

Hükümetin bir işi ve onun icaplarını Büyük Meclise kabul ettirebilmesini sağlamak maksadıyla tahsisatı gereğinden daha az göstermek suretiyle emrivaki ihdası yoluna girdiğini ve bunun âdeta Devlet idaresinde tabii bir metot haline sokulduğunu bu vesile ile de müşahede etmiş bulunuyorum ve bu itibarla tasarıya muhalif bulunuyorum.

Eskişehir Milletvekili
Ahmet Oğuz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Demiryolları ve Limanları inşaatı için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 2 . VIII . 1944 tarihli ve 4643 sayılı Kanunun 1 nei maddesiyle Trabzon Limanının inşaatı için (10) milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilmek üzere verilen yetki (20) milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan Devlet Bakanı Devlet Bakanı
H. Saka Başb. Yardımcısı
F. A. Barutçu

Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>Ş. Dervin</i>	<i>Münir Birsel</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>M. H. Göle</i>	<i>N. Sadak</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>Ş. Adıvan</i>	<i>Reşat Ş. Siner</i>
Bayındırlık Bakanı	Ekonomî Bakanı
<i>Gülek</i>	<i>U. Ekin</i>
Sağlık ve Sos. Y. B.	Gümrük ve Tekel B. V.
<i>Dr. B. Uz</i>	<i>Ş. Adalan</i>
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>T. Coşkan</i>	<i>Ş. Koçak</i>
Ticaret Bakanı	Çalışma Bakanı
	<i>T. B. Balta</i>

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Demiryollar ve Limanlar İnşaatı için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 2 . VIII . 1944 tarihli ve 4643 sayılı Kanunun 1 nei maddesiyle Trabzon Limanının yapılması, tesisat ve teçhizatı için 10 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilmek üzere verilen yetki 20 milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.